

M a j

DOGAĐAJI OPŠTEG KARAKTERA

1. maj — CK KPJ izdao proglas radnicima Jugoslavije: poziva ih da se bore protiv okupatora, da stupaju u redove NOP i DV Jugoslavije, da sabiraju sredstva za borbe, da ruše i uništavaju sve što služi okupatoru.
2. maj — CK KPJ uputio pismo Okružnom komitetu KPJ za istočnu Hercegovinu: ukazuje mu na iskrivljavanje linije Partije i nalaže mu da punu pažnju obrati daljoj izgradnji Partije i SKOJ-a u vojsci i na terenu.
- Vrhovni komandant NOP i DV Jugoslavije Josip Broz Tito dao uputstva Operativnom štabu NOP odreda za Hercegovinu: o načinu formiranja i učvršćenja novih udarnih partizanskih jedinica po ugledu na proletherske brigade; o formiranju komandi područja, komandi mesta i partizanskih straža i o njihovim zadacima; o pojačavanju akcija u Južnoj Hercegovini; o čišćenju desne obale Neretve u sadejstvu s Kalinovičkim NOP odredom.
4. maj — Draža Mihalović uputio predstavku izbegličkoj vladi Kraljevine Jugoslavije s molbom da V. Britanija »ne buni narod na oružanu borbu protiv Nemaca i Italijana, jer bi to u sadašnje vreme uništilo naše odrede«.
- fi. maj — U Londonu predstavnik izbegličke vlade Kraljevine Jugoslavije tražio od predstavnika vlade V. Britanije da odobri saradnju četnika Draže Mihailovića sa italijanskim okupacionim vlastima u Dalmaciji, Hercegovini i Crnoj Gori. Vlada V. Britanije to nije odobrila.
- Vrhovni komandant NOP i DV Jugoslavije Josip Broz Tito izdao opštu zapovest: da sve NOP i dobrovoljačke jedinice, u svim krajevima zemlje, primenjujući partizanski način ratovanja, pređu u opštu ofanzivu i uništavaju neprijateljska uporišta, ne dozvoljavajući neprijatelju da na jednom mestu prikupi jače snage i ugrozi pojedine slobodne teritorije i NOP odrede.
- VS NOP i DV Jugoslavije izdao uputstvo o organizaciji i načinu funkcionisanja obaveštajne službe u partizanskim i dobrovoljačkim jedinicama i na terenu. Uputstvom su precizirani i zadaci u pogledu budnosti i kontrole, prikupljanja i sređivanja podataka o neprijateljskim snagama i domaćim izdajnicima.
- Vrhovni komandant NOP i DV Jugoslavije Josip Broz Tito naredio GS NOP i DO za Crnu Goru i Boku i delegatima VS pri njemu: napusti četničku grupaciju kod Kolašina.
8. maj — VS NOP i DV Jugoslavije izdao saopštenje povodom zločina i terora okupatora i njegovih ustaško-četničkih slugu nad narodom istočne Bosne i poziva narod da u zajednici s jedinicama NOP i DV Jugoslavije pruži još odlučniji otpor neprijateljima.
- VS NOP i DV Jugoslavije naredio GS NOP i DO za Sandžak da jedinice pod njegovom komandom sadejstvuju jedinicama GS NOP i DO za Crnu Goru pri napadu na kolašinski sektor i dao mu uputstvo o načinu daljeg dejstva u toku neprijateljske ofanzive.
10. maj — Zbog nadiranja italijanskih jedinica CK KPJ i VS NOP i DV Jugoslavije napustili Foču i uputili se prema s. Plužinama (kod Savnika).
12. maj — Otpočela ofanziva jedinica Crvene armije na odseku Harkov — Izium.
14. maj — Vrhovni komandant NOP i DV Jugoslavije Josip Broz Tito naredio GS NOP i DO za Sandžak da jedinice pod njegovom komandom spreče prodor neprijatelja u pravcu s. Kovrena (kod Bijelog Polja) dok ne pristignu jedinice 2. proletherske NOU brigade; da se ispita mogućnost iznenadnog napada na Novu Varoš.
- Vrhovni komandant NOP i DV Jugoslavije Josip Broz Tito izdao direktivu načelniku VS: da se NOP odredi u istočnoj Bosni reorganizuju i učvršćuju i da se 1. proletherska NOU brigada postepeno prebaci u Sandžak radi razbijanja četnika i italijanskih uporišta na tom području.

- Delegat CK KPJ i VS NOP i DV Jugoslavije Ivan Milutinović uputio generalnom sekretaru KPJ i vrhovnom komandantu NOP i DV Jugoslavije Josipu Brozu Titu izveštaj o sređivanju i učvršćivanju partijskih organizacija, o sprovođenju partijske linije i o dejstvima NOP odreda na području Crne Gore.
- Predsednik izbegličke vlade Kraljevini- Jugoslavije uputio verbalnu notu vladi V. Britanije zahtevajući da britanska propaganda ne podstiče Dražu Mihailovića i narod na opšti narodni ustanak.
- 15. maj — Ministar inostranih poslava V. Britanije Antoni Idn obavestio predsednika izbegličke vlade Kraljevine Jugoslavije da će vlada V. Britanije i dalje pružati materijalnu i drugu pomoć Draži Mihailoviću.
- Vrhovni komandant NOP i DV Jugoslavije Josip Broz Tito naredio Operativnom stabu NOP odreda za Hercegovinu i južnu Dalmaciju da produži stalne napade na okupatorska uporišta, uništava domaće izdajnike i ruši komunikacije, a naročito železničku prugu Dubrovnik — Mostar — Sarajevo.
- IP. maj — Vlada SAD, na ime pomoći Draži Mihailoviću, stavila izbegličkoj vladi Kraljevine Jugoslavije na raspolaganje 400 tona konzervirane hrane.
- Predsednik izbegličke vlade Kraljevine Jugoslavije u Londonu tražio od poslanika SSSR-a da preko svoje vlade intervenire da se NOP odredi stave pod komandu Di•aze Mihailovića, Poslanik SSSR-a je odbacio taj zahtev ističući da je to unutrašnji problem Jugoslavije.
- 18. maj — U Rimu načelnik italijanske Vrhovne komande konferisao s komandantom italijanske 2. armije generalom Mariom Roatom o situaciji u Jugoslaviji i naredio mu da prikupi snage i preduzme ofanzivna dejstva, da poveća posade u Sloveniji i da bolje zatvori granice prema NDH. Tom prilikom je konstatovano da se iz Hrvatske t Slovenije ne mogu izvlačiti jedinice ni za istočni front ni za front u Egiptu.
- U Vašingtonu između vlade SAD i vlade Kraljevine Jugoslavije potpisan vojni sporazum o pružanju pomoći u opremi i obuci jugoslovenskim trupama u inostranstvu i o prevozu jugoslovenskih dobrovoljaca iz Amerike u južnu Afriku.
- IH. maj — CK KPJ uputio OK KPJ za Foču direktivu o zbrinjavanju izbeglica iz Foče i s teritorije Kalinovičkog NOP odreda.
- 20. maj — Ministar spoljnih poslova SSSR-a Vjačeslav Molotov doputovao u London na razgovore s vladom V. Britanije.
- 21. maj — Na Crnom jezeru (kod Zabljaka) održano vojno-političko savetovanje¹ kojim je rukovodio vrhovni komandant NOP i DV Jugoslavije Josip Broz Tito. Pošto je razmotrena vojno-politička situacija, doneta je odluka da partizanske jedinice privremeno napuste Crnu Goru i povuku se u Bosnu.
- Vrhovni komandant NOP i DV Jugoslavije Josip Broz Tito izdao naređenje Stabu Planinopivske grupe partizanskih jedinica o potrebi da se izvode noćni prepadi i ubacuju laka partizanska odeljenja u pozadinu neprijatelja radi efikasnije borbe protiv četnika.
- 23. maj — Piloti Franjo Kluz i Rudi Cajavec, avionima tipa »Potez* i »Brege«, prebegli sa banjalučkog aerodroma na aerodrom kod Prijedora, na slobodnu teritoriju.
- 24. maj — Generalni sekretar KPJ Josip Broz Tito uputio Kominterni telegram u kome govori o neprekidnim borbama partizana protiv četnika i okupatora, o tome da narod osuđuje izdajničku vladu Kraljevine Jugoslavije u Londonu koja preko Draže Mihailovića pomaže okupatoru i da borci i narod postavljaju pitanje pomoći SSSR-a NOB-u u Jugoslaviji; zatim traži da se nešto učini protiv izdajničke politike izbegličke vlade
- 25. maj — Iz Tirane delegat CK KPJ Dušan Mugoša krenuo u CK KPJ i VS NOP i DVJ sa izveštajem o radu u Albaniji i s molbom CK KP Albanije da Kominternu odobri sazivanja I zemaljske konferencije i prijem KP Albanije u članstvo Kominterne
- U Zabljaku, na sastanku kome su prisustvovali načelnici VŠ i GS NOP odreda za Crnu Goru i Boku i članovi Štaba Durmitorskog NOP odreda, obrazovan Stab durmitorskih trupa, kome su stavljeni pod komandu delovi Durmitorskog, Komskog, Nikšićkog i Zetskog NOP odreda, 1. bataljon 1. proleterske NOU brigade i 3. bata-

¹ Tom savetovanju su prisustvovali 1 drugovi Ivan Ivllutinović, delegat VS NOP i DV Jugoslavije, Veljmir Jaklč, komandant Pljevaljskog NOP odreda, 1 Vojo Leković, član Oblasnog komiteta KPJ za Sandžak.

- ljon 2. proleterske NOU brigade. Štab je bio pod neposrednom komandom VŠ NOP i DV Jugoslavije. Osnovni zadatak durmitorskih trupa bio je: da sprečavaju prodiranje italijansko-četničkih snaga ka Pivi.
26. maj U Londonu ministar spoljnih poslova SSSR-a Vjačeslav Molotov ponudio obnovu ugovora o prijateljstvu s izbegličkom vladom Kraljevine Jugoslavije.
- U Londonu potpisan dvadesetogodišnji ugovor o međusobnoj pomoći između V. Britanije i SSSR-a.
- Član VŠ NOP i DV Jugoslavije Aleksandar Ranković uputio vrhovnom komandantu NOP i DV Jugoslavije Josipu Brozu Titu izveštaj o vojno-političkoj situaciji u Sandžaku i o potrebi za daljim radom na učvršćivanju NOP odreda i partijskih organizacija na tom području, kao osloncu za prodiranje u Srbiju.
27. maj Vrhovni komandant NOP i DV Jugoslavije Josip Broz Tito naredio štabu Durmitorskog NOP odreda: da u slučaju povlačenja partizanskih jedinica s teritorije šavničkog sreza preduzme sve potrebne mere za odbranu Pive; da komandant odreda izvrši mobilizaciju ljudstva u Pivskoj planini, a da će VŠ preduzeti mere za odbranu Pive; da u pozadinu neprijatelja obavezno ubacuje laka odeljenja koja bi tamo izvodila partizanske akcije.
29. maj U Vašingtonu otpočeli višednevni razgovori između predsednika SAD Frankline Ruzvelta i ministra inostranih poslova SSSR-a Vjačeslava Molotova o pitanjima drugog svetskog rata.
- Ministarstvo domobranstva NDH uputilo komandi ustaško-domobrantskih snaga u Mostaru direktivu u kojoj ističe da predstoji preuzimanje građanske vlasti od strane organa NDH u II zoni i da prema četnicima treba postupiti potpuno ravnopravno, jer su se četnici u srednjoj i zapadnoj Bosni nedeljama borili, i bore se, pod komandom ustaško-domobrantskih štabova, protiv partizana.
- Na sastanku sa novoobrazovanim PK KPJ za Crnu Goru i Boku vrhovni komandant NOP i DV Jugoslavije Josip Broz Tito odlučio da se, zbog povlačenja partizanskih jedinica iz Crne Gore i Boke ka Hercegovini i istočnoj Bosni, što veći broj rukovodećih kadrova zadrži u pozadini radi stvaranja neophodnih uslova za nov polet oružane borbe. Sutradan su Izdvojene grupe rukovodećih drugova iz sastava PK KPJ za Crnu Goru i Boku i Oblasnog komiteta KPJ za Sandžak, kao i partijskih radnika iz sastava OK i MK, a iz svih NOP odreda su izabrani borci za rad u neprijateljskoj pozadini, ukupno oko 300 ljudi.
31. maj Vrhovni komandant NOP i DV Jugoslavije Josip Broz Tito naredio članu CK KPJ Moši Pijade da se deo Glavne intendanture premesti iz s. Rudine u s. Pišće i da se organizuju stočne farme u Pivi.

BOSNA I HERCEGOVINA

1. maj U s. Podkameni (kod čajniča) dva bataljona 2. proleterske NOU brigade i jedan bataljon 1. proleterske NOU brigade razbili jednu pešadijsku četvu italijanske divizije »Pusterija«. Zbog sporosti jedinica određenih za evakuaciju i zbog intervencije jačih snaga iz Čajniča, veliki pleni su izvučeni.
- Na Manjači, po naređenju Operativnog štaba NOP i DV za Bos. krajinu, od Manjačk: partizanske čete I novomobilisanih boraca iz razbijenih četničkih jedinica formiran 6. krajiški NOP odred »Zmijanje«.
- Travnički NOP odred izvršio napad na žandarmerijsko-domobrantsko uporište u s. Mehurićima (kod Travnika). Intervencijom žandarmerijsko-domobrantske posade iz s. Guče Gore i ustaša iz Travnika napad je odbijen. Odred je imao 3 mrtva i 7 ranjenih boraca.
- U s. Bjelojevićima (kod Stoca) formir. na 1. muslimanska četa »Mustafa Golubić« Južnohercegovačkog NOP odreda.
- Kod s. Bunareva (na putu Mrkonjić-Grad — Banja Luka) delovi četničkog puka »Manjača« iz zasede ubili grupu od 8 partijskih i političkih radnika, među kojima i sekretara OK KPJ za Banju Luku Kasima Hadžića i sekretara OK SKOJ-a za Banju Luku Draga Longa, narodne heroje.
4. maj Jedan ojačani bataljon italijanske divizije Bergamo« otpočeo napad na Vukovsko. Livanjski NOP odred i delovi 3. krajiškog NOP odreda, uz pomoć naoružanih seljaka, sprečili su prodor I u protivnapadu zarobili dva topa. Sutradan je neprijatelj angažovao još oko dva bataljona i, uz podršku tenkova, prodro u Vukovsko, gde je opljačkao i spalio oko 400 domova.

- Nastupajući od Rogatice, delovi nemačke 718. pešadijske divizije zauzeli Goražde. Manji deo grada na desnoj obali Drine zauzeli su delovi italijanske divizije »Pusterija« još 24. aprila.
 - Delovi italijanske divizije »Sasari« i trupo Zadra (oko dva puka sa ojačanjima i nešto četnika) prodrli iz Drvara i Ključa ka Bos. Petrovcu. Delovi 3. i 1. krajiškog NOP odreda naneli su im gubitke od nekoliko stotina izbačenih iz stroja ali su se italijanske jedinice sutradan probile i deblokirale okruženi Bos. Petrovac.
5. maj
- Kod s. Bravskog (na putu Ključ — Bos. Petrovac) delovi 1. i 5. krajiškog NOP odreda razbili 7. fašistički bataljon italijanske divizije »Sasari«. U borbi je poginuo pomoćnik političkog komesara Vodeničke čete 5. krajiškog NOP odreda Đuro Pečanac, narodni heroj.
 - U s. Hrasnu (kod Stoca). od samostalne udarne čete za dejstvo u Crnoj Gori i izabranih boraca Stolačkog. Ljubinskog, Sitničkog i Bilečkog bataljona Južnohercegovačkog NOP odreda, formiran 6. hercegovački udarni bataljon.
- Maj p.
- Livanjski NOP odred zauzeo ustaško uporište u s. Rumbocima (kod Prozora) i naneo neprijatelju gubitke od oko 20 mrtvih i 30 zarobljenih, a zaplenio 50 pušaka.
 - U s. Meduvodu (kod Bos. Dubice). po naređenju Štaba 2. krajiškog NOP odreda, uređen aerodrom za prihvat prvih partizanskih aviona.
 - U okolini Konjica formiran SK KPJ za Konjic koji je obuhvatao partijske organizacije na oslobođenoj teritoriji konjičkog sreza i u Konjičkom bataljonu Severnohercegovačkog NOP odreda.
 - U s. Zovom Dolu (kod Neveslnja), na konferenciji delegata seoskih I opštinskih NO odbora, izabran SNO odbor za Neveslnje.
 - U s. Zupcima (kod Trebinja). od izabranih boraca bataljona »Suma« i »Luka Vukalović« Južnohercegovačkog NOP odreda, po naređenju Operativnog štaba NOP odreda za Hercegovinu, formiran 7. hercegovački udarni bataljon.
- 5 /5 maj
- Kod ž. st. Ravnice (blizu Bos. Novog) dve čete 1. bataljona 2. krajiškog NOP odreda zarobile vod domobrana koji je obezbeđivao železničku prugu.
- r, maj
- Kod s. Mtljenog (na putu Čajniče — Goražde) dva bataljona 2. proleterske NOU brigade i jedan bataljon 1. proleterske NOU brigade, u petočasovnoj borbi, razbili manje delove italijanske divizije »Pusterija«. Poginulo je oko 100 neprijateljskih vojnika 1 zaplenjeno 5 p. mitraljeza, 1. minobacač i drugo.
 - četnički elementi, sklopivši sporazum s nemačkim komandantom u Zenici, izvršili puč u Zeničkom NOP odredu, pobili političke komesare i najodanije borce, pa taj odred proglasili četničkim i stavili ga pod nemačko-ustašku komandu.
7. maj
- Gatački bataljon Severnohercegovačkog NOP odreda i delovi 4. udarnog bataljona Operativnog štaba NOP odreda za Hercegovinu i južnu Dalmaciju, u trinaestočasovnoj borbi, odbili napad ojačanog 52. puka italijanske divizije Kačatori dele Alpi* i četničkog Gatačkog odreda iz Avtovca prema s. Lipniku i Samoboru. Neprijatelj je imao 23 mrtva, 42 ranjena i 4 zarobljena vojnika.
 - Delovi italijanske divizije »Taurinenze«, uz pomoć četnika koji su izvršili puč u Trebevičkom i Igmanskom bataljonu Kalinovičkog NOP odreda, zauzeli Trnovo, ali su na Rogoju (prevoju južno od Trnova) zaustavljeni od pet bataljona Kalinovičkog NOP i Fočanskog NO dobrovoljačkog odreda. Italijanske jedinice su imale gubitke od preko 100 vojnika izbačenih iz stroja.
- X maj
- Na Morinama delovi italijanske divizije Kačatori dele Alpi' savladali manji otpor delova Fočanskog NO dobrovoljačkog i Kalinovičkog NOP odreda i zauzeli Ulog Obaljski dobrovoljački bataljon Kalinovičkog NOP odreda prešao je na stranu italijanskih jedinica.
- m a 1
- Delovi italijanske divizije »Pusterija« nastupajući s pravca Goražda, zauzeli Foču, iz koje su se Vrhovni štab NOP i DV Jugoslavije i delovi 1 i 2. proleterske NOU brigade. Romanijskog NOP i Fočanskog NO dobrovoljačkog odreda pravovremeno povukli.
12. maj
- Kod s. Dražijeva delovi Severnohercegovačkog NOP odreda sprečili prodor ojačanog 52. puka italijanske divizije »Kačatori dele Alpi« iz Gacka prema Čemernu i Foči. Posle trodnevni borbi, uz gubitke od 9 mrtvih i 22 ranjena, italijanski puk je prodro u s. Vrbu i spalio ga.

13. maj — U Bišini (na putu Nevesinje — Mostar) delovi 2. i 3. udarnog bataljona i bataljona »Bišina« Operativnog štaba NOP odreda za Hercegovinu i južnu Dalmaciju dočekali italijansko-četničku motorizovanu kolonu (76 vozila) u kojoj su se nalazili Stab divizije Murde« i delegat četničke Vrhovne komande kod italijanskog 6. armijskog korpusa. U borbi je poginulo 7 italijanskih oficira i dvadesetak vojnika, a uništen je veći broj vozila.
15. maj — U Banjoj Luci četnički puk »Manjača« potpisao ugovor sa ustašama o zajedničkoj saradnji u borbi protiv NOP-a, o priznanju ustaške vlasti i o uključivanju u oružane formacije NDH.
- U s. Perlina (na pl. Vlašiću) Borjanski četnički odred razbio Travnički NOP odred. Većina boraca Imljanske partizanske čete prethodno se priključila četnicima.
- Maj p. p. — U s. Glavatičevu (kod Konjica), na konferenciji delegata seoskih 1 četiri opštinska NO odbora, izabran SNO odbor za Konjic.
- U s. Mjedeniku (kod Gacka), po naređenju Operativnog štaba NOP odreda za Hercegovinu i južnu Dalmaciju od delova Severnohercegovačkog NOP odreda formiran 5. hercegovački udarni bataljon.
- U s. Sijerči (kod Kalinovika) od ostataka Trebevičkog, Kijeuskog i Igmanskog bataljona formiran 2. udarni bataljon Kalinovičkog NOP odreda.
- U rejonu Bileće, po naređenju Operativnog štaba NOP odreda za Hercegovinu, 1 južnu Dalmaciju, od delova Južnohercegovačkog NOP odreda formiran 8. hercegovački udarni bataljon.
- Maj s. — Po naređenju Operativnog štaba NOP i DV za Bos. krajinu, od izabраниh boraca formiran Udarni bataljon 5. krajiškog NOP odreda.
- U centralnoj bolnici VS NOP i DV Jugoslavije u Šćepan Polju (kod Foče) umro od pegavog tifusa član GS NOP i DV za BiH i komandant Operativnog štaba NOP i DV za istočnu Bosnu Slobodan Princip Seljo, narodni heroj.
- Maj đ. p. — Po direktivi CK KPJ, da bi se objedinio rad svih okružnih komiteta u Hercegovini, obnovljen Oblasni komitet KPJ za Hercegovinu.
- Na Vitlovskoj k (na Kozari) otpočeo rad štamparije Operativnog štaba NOP i DV za Bos. krajinu.
- Kod s. Jošavke (blizu Banje Luke) četnički bataljon »Obilić« streljao komandanta bataljona u 4. krajiškom NOP odredu Miloša Dujića, narodnog heroja.
16. maj — Delovi 2. i 1. krajiškog NOP odreda i Banijska proleterska četa, pod rukovodstvom Operativnog štaba NOP i DV za Bos. krajinu, zauzeli Prijedor, savladavši posadu (10 domobranskih četa iz sastava 2, 10. i 11. pešadijskog puka i Sanskog posadnog bataljona, ojačanja i nešto ustaša, žandarma i milicionera). Zarobljeno je 1.100 domobrana 1 200 ustaša i žandarma. a zaplenjeno 1.200 pušaka. 15 p. mitraljeza, 8 mitraljeza, 5 minobacača, 2 haubice, 1 oštećen avion i velike količine municije, sanitetskog materijala i opreme.
- Iz Čapljinine dva Italijanska bataljona, podržana četom tenkova i artiljerijom, izvršila ispad. U desetočasovnoj borbi kod s. Pribllovaea dve čete Južnohercegovačkog NOP odreda sprečile su dalji prodor neprijatelja, protivnapadom mu odsekle odstupnicu, uništile četu koja je bila prešla r. Bregavu, a ostale jedinice odbacile u Čapljinu. U borbi je poginuo komandir čete Stolačkog partizanskog bataljona Danilo Soldatić, narodni heroj.
- U Bos. krajinu izašao prvi broj lista Krajiške partizanske novine*. Izdavao ga je obaveštajni biro Operativnog štaba NOP i DV za Bos. krajinu.
17. maj — TT s. Koluniću (kod Bos. Petrovca) četiri čete 5. krajiškog NOP odreda razbile dve čete italijanskog 4. bersaljerskog puka, zaplenivši 2 topa, 2 mitraljeza, 2 p. mitraljeza i 30 pušaka, i time odsekle Bos. Petrovac od Oštrelja i Drvara. Tako je garnizon u Bos. Petrovcu ponovo blokiran.
- Delovi 1. i 2. krajiškog NOP odreda zauzeli Ljubiju, čija se posada povukla u Bos. Novi. Postrojenja rudnika železa zaplenjena su neoštećena. U Ljublj je odmah formirana radionica Operativnog štaba NOP i DV za Bos. krajinu, koja je, između ostalog, izrađivala avionske bombe i napravila dva oklopna automobila.
- LT s. Glavicama (kod Glamoča) četnici izvršili puč u 5. četi bataljona »Budućnost« 3. krajiškog NOP odreda. Oni su zarobili i. posle, zverskog mučenja, živog zakopali komandanta bataljona Miloša Ticu. narodnog heroja.

1942. maj

BOSNA I HERCEGOVINA

maj 1942.

- 17 18. maj — Četnici ir.vršili puč u Fočanskom NO dobrovoljačkom odred, pobili članove štaba odreda i većinu četa preveli u četnike. Ostale čete su se uglavnom raspale, a od preostalih boraca je 23. maja formiran kombinovani Dragočavsko-čelebički partizanski bataljon.
18. maj; — Romanijski NOP odred (od 400 boraca, sa oko 100 izbeglica) otpočeo proboj sa pl Zelengore na pl. Romaniju. U borbama protiv italijanskih vojnika i četnika, pri prelazu preko komunikacija Foča — Kalinovik i Kalinovik — Trnovo, on je pretrpeo osetne gubitke a zatim se, do 25. maja, prebacio preko pl. Jahorine i pruge Sarajevo — Višegrad na pl. Romaniju gde se zbog gubitaka uskoro osuo.
- 18 1!). maj U noćnom napadu na isturene položaje na Kruščici (kod Foče) delovi 2. proleterske NOU brigade razbili 141. četu bataljona »Bolcano« italijanske divizije Pusterija*
20. maj — U logoru na brdu Meukrini (na pl. Vlašiću) oko 500 domobrana, ustaša, žandarma i milicionera, nastupajući u 7 kolona, okružili i uništili ostatak Travničkog NOP odreda i pobili članove OK KPJ za Travnik.
21. maj — Italijanska divizija »Kačatori dele Alpi«, jači delovi divizija »Marke« i »Murde« i ojačani četnički Nevesinjski i Gatački odred otpočeli koncentričan napad iz Nevesinja, s. Plužina, Gacka. s. Hutova, Čapljine i Mostara (operacija »Stolac«). U osmo-dnevnom borbama oni su razbili jače delove Južnohercegovačkog i Severnohercegovačkog NOP odreda i 28. maja se spojili u rejonu do tada odsečenog garnizona Stolac. Italijanske jedinice i četnici su u 25 sela spalili oko 1.000 kuća.
- U s. Lamovitoj (na pl. Kozari) od udarnih bataljona 1, 2. i 5. krajiškog NOP odreda formirano 1. krajiška NOU brigada.
22. maj — Na pl. Cemernicl četnici Borjanskog odreda i odreda »Kočić« uništili bolnicu i tehniku Operativnog štaba NOP i DV za Bos. krajinu, koje su zaštitnica, bolničko osoblje i ranjenici branili 11 dano. U borbama su poginuli komandir zaštitnice Karlo Roje i ranjenik Ante Jakić, narodni heroji.
23. maj — Na Uzlupe (kod Foče) od ostataka Fočanskog i Drinskog NO dobrovoljačkog odreda formiran kombinovani Dragočavsko-čelebički partizanski bataljon. Posle povlačenja u Bos. krajinu on je ušao u sastav 5. crnogorske NOU brigade.
24. maj — Četnički odredi »Obilić« i »Borja*« prihvatili ustaško-četnički sporazum o zajedničkoj saradnji u borbi protiv NOP-a.
25. maj — U Prijedoru, na inicijativu NO odbora Prijedor, održana konferencija 22 opštinska NO odbora s teritorije 2. krajiškog NOP odreda. Konferencija je, pored ostalog, istakla potrebu da se preduzmu što brže i efikasnije mere za oživljavanje privrede.
- Pet ustaških četa iz Jasenovca prešlo Savu i prodrlo do s. Draksenića (kod Bos. Dubice). odakle su ih, protivnapadom, delovi 2. krajiškog NOP odreda odbacili preko reke.
- Pod pritiskom 5. i 1. krajiškog NOP odreda, delovi italijanske divizije Sasari, ustaše i četnici pod borbom se povukli iz Bos. Petrovca u Drvar.
- Kod s. Pribilovaca (blizu Čapljine) delovi Južnohercegovačkog NOP odreda razbili jedan bataljon 49. fašističke legije »San Marko« italijanske divizije »Marke«, izbacivši iz stroja preko 200 neprijateljskih vojnika (od toga je oko 50 zarobljeno).
- 2n. maj — Tri čete 5. krajiškog NOP odreda ušle u Bos. Petrovac, razoružale domobransko-žandarmerijsku posadu i zaplenile 103 puške
- Četnički Bilečki i Trebinjski odred, uz podršku delova italijanske divizije »Marke« napadom iz Trebinja ovladali Lastvom, a do 31. maja ovladali i delom slobodne teritorije između Bileće i Trebinja. Pruživši samo mestimičan otpor, delovi Južnohercegovačkog NOP odreda uglavnom su se raspali. U borbi protiv četnika poginuo je i komandant 8. hercegovačkog udarnog bataljona Vlado Vučinić, narodni heroj.
27. maj — U solima Peulje, Crni Lug i Grkovci (kod Bos. Grahova) Udarni bataljon 5. krajiškog NOP odreda i bataljon Starac Vujadin« 4 operativne zone NOP odreda Hrvatske uništili jaču četničku grupu, ubivši preko 40 četnika. Time je uspostavljena čvrsta veza krajiških i dalmatinskih partizana.
28. maj — Kod s. Piskavice (blizu Banje Luke) 1. krajiška NOU brigada i 4. bataljon 2 krajiškog NOP odreda odbili, napad jačih delova domobranske Banjolučke brigade (1. jurišnog bataljona i 1. bataljona 1. pešadijskog puka) i četničkog puka »Manjača« iz Banje Luke.

- U s. Lipcu (kod Doboja) potpisan ugovor između predstavnika NDH i komandanta četničkog Ozrenskog i Trebavskog odreda. Četnici su priznali suverenitet NDH, izrazili lojalnost i odanost Paveliću i uključili se u oružane snage NDH.
- U s. Slanom (kod Trebinja), posle neuspelih pokušaja da se poveže sa glavninom partizanskih snaga koje su odstupile iz Crne Gore ka Bosni, rukovodstvo Orjenskog bataljona Nikšićkog NOP odreda odlučilo da se bataljon rasformira a ljudstvo, u manjim grupama, vrati na teren Boke i prede na ilegalni rad u pozadini.

29. maj

- Delovi 3. krajiškog NOP odreda i Livanjski NOP odred izvršili napad na spoljna uporišta oko Kupresa, od kojih su neka i zauzeli. Ustaše i milicioneri su imali 2! mrtva i 15 ranjenih.
- Četnički odred »Kočić-, ojačan četom ustaša, otpočeo dvodnevni napad na s. Ribnik (kod Ključa). Napad je odbio 3. bataljon 1. krajiškog NOP odreda.
- U s. Zvijerini (kod Bileće) Ljubomirski bataljon četničkog Bilećkog odreda opljačkao bolnicu, radionice i skladišta Operativnog štaba NOP odreda za Hercegovinu i južnu Dalmaciju. Delovi Sitničkog bataljona Južnohercegovačkog NOP odreda koji su obezbeđivali bolnicu prešli su četnicima. Brzom intervencijom 1. hercegovačkog udarnog bataljona i 4. bataljona 1. proleterske NOU brigade spasena je većina ranjenika. Ostale istaknutije rukovodioce — komuniste četnici su delom bacili u Vidušku jamu, a delom kasnije pobili.

30. maj

- Na pregovorima u Loparama četnički Majevički odred zaključio sporazum sa predstavnicima ustaške NDH o zajedničkim akcijama protiv NOP-a. Idućih dana sporazum je proširen, i Odred uključen u oružane snage NDH.
- Na Savi (nizvodno od Jasenovca) delovi 2. bataljona 2. krajiškog NOP odreda zarobili jedan šlep sa posadom i zaplenili 10 tona kukuruza i drugog materijala.

ma>

- Delovi italijanskih divizija *-Mešina< i *Marke« i četnički Trebinjski odred izvršili koncentričan napad na delove Južnohercegovačkog NOP odreda. Oni su do 2. juna ovladali slobodnom teritorijom u Irouglu Trebinje — Dubrovnik — Herceg-Novi Zahvaćeni delovi Južnohercegovačkog NOP odreda uglavnom su se predali ili bih zarobljeni.

Maj k.

- U Sekovici (u Birću) GS NOP i DV za Bosnu i Hercegovinu izvršio reorganizaciju Grupe istočno-bosanskih udarnih bataljona: formirao Stab grupe, bataljone popunio (uključene su 1. i 2. proleterska četa Birčanskog NOP odreda), formirao komoru, bolnicu itd.

Ma;

- Na pulu između s. Srednjeg i Sarajeva četnici uhvatili i živa na kolac nabili kurira PK KPJ i GS NOP i DV za Bosnu i Hercegovinu Muslafu Dovadžiju, narodnog heroja.

CRNA GORA

4. maj

- Treći udarni bataljon Nikšićkog NOP odreda, s jednom meštanskom partizanskom četom iz Nikšićke župe, napao četnike na položajima Ostroška kapa — Medede. U jednočasovnoj borbi četnici su odbačeni u, gubitke od oko 30 mrtvih i više ranjenih. Zaplenjeni su 1 mitraljez, sanduk ručnih bombi i četnička zastava. Partizani su imali 7 poginulih i 8 ranjenih boraca.
- Oko 1000 italijanskih vojnika, u sadejstvu s četnicima, preduzelo jake napade na položaje Lovčenskog NOP odreda i 2. nikšićkog udarnog bataljona Nikšićkog NOP odreda na s. Meoce — s. Ubi (kod Ceva). Posle oštre borbe neprijatelj je prinudio partizanske snage da se povuku na liniju Liganar — G. Brestice — Rokoči (kod Grahova). Gubici neprijatelja nisu poznati, dok su partizani imali 7 mrtvih i 17 ranjenih boraca. Borbe su nastavljene 6. maja.
- Jake četničke snage, dobro naoružane italijanskim lakim i teškim oružjem, otpočelo koncentrične napade od Kolašina, dolinom Tare i preko Sinjajevine, i od Berana, preko pl. Bjelasice i Bijelog Polja, u pravcu Mojkovca i s. Sahovića, na jedinice Bjelopoljskog, Durmitorskog, Komskog NOP odreda, delove Zetskog NOP odreda i 1. bataljona 1. proleterske NOU brigade. Četnici su u toku dvodnevni borbi, i pored jakog otpora partizanskih jedinica, uspeali da zauzmu Mojkovac i da izbiju na padine Sinjajevine. U tim borbama oni su, prema nepotpunim podacima, imali 66 mrtvih, više ranjenih i 14 zarobljenih, a partizani 11 poignulih i ranjenih boraca.
- Drugi udarni bataljon Zetskog NOP odreda i drugi put izvršio prodor iz rejono Nikšićke župe u Bjelopavliće, do linije Oštrog — s Dolovi Kovačevića, a manjim

delovima izbio i do Taraša. U jakim borbama italijanski vojnici i četnici su pretrpeli gubitke od blizu 60 mrtvih, priličan broj ranjenih i 48 zarobljenih; zaplenjeno je oko 60 pušaka, 1 p. mitraljez, 20 ručnih bombi i druga oprema. Partizani su imali 3 poginula i 11 ranjenih boraca.

5. maj — Italijansko-četničke snage iz Nikšića izvršile napad na položaje 1. udarnog bataljona Nikšićkog NOP odreda na brdu Uzdomiru kod Nikšića. Posle tročasovne oštre borbe neprijateljske nadmoćne snage, podržavane artiljerijskom vatrom, uspele su da potisnu partizane i, uz veće gubitke, zauzmu Uzdomir. Iz 1. udarnog bataljona je poginulo 6 i ranjeno 18 boraca.
- Maj p. — U Nikšiću četnici streljali političkog komesara čete u Nikšićkom NOP odredu Cedomira Čupića Ljuba, narodnog heroja.
- Od omladinaca s teritorije bjelopoljskog sreza formiran 4. udarni (omladinski) bataljon Bjelopoljskog NOP odreda.
- U Pljevljima italijanske vlasti streljale preko 30 talaca, pripadnika NOP-a.
- I. maj — Po naredjenju vrhovnog komandanta NOP i DV Jugoslavije Josipa Broza Tita, a pod rukovodstvom 1 po upulstvima inženjera Lazara Jaukovića, mineri i radnici Pljevaljskog i Durmitorskog NOP odreda srušili deo velikog mosta na r. Tari (kod s. Durđevića Tare) i lime prekinuli jedinu komunikaciju na pravcu Pljevlja — Nikšić.
- » maj — Iz rejona Štitova (kod Nikšića) Zetski NOP odred izvršio upad do linije Kokotovo ždrijelo — manastir Piperska čelija (kod Spuža), gde je ceo dan vodio borbu protiv oko 900 četnika, koji su bili prinuđeni da se povuku uz gubitke od 29 mrtvih i 15 zarobljenih. Partizani su imali 4 poginula i 6 ranjenih boraca.
- maj — Jedinice Sinjajevinskog sektora i Bjelopoljskog NOP odreda, izvršile snažne napade na četnike u rejonu Gojakovića. Polja Kolašinskih, Podbišća, Stitarice i Bistrice i do 11. maja uspele da zauzmu pomenuta sela i Mojkovac i da četnike odbace prema Kolašinu. U tim borbama četnicima su nanoseni gubici od oko 100 mrtvih, nešto ranjenih i 25 zarobljenih. Zaplenjeni su 1 minobacač sa 18 granata, 1 mitraljez sa preko 2000 metaka, nekoliko p. mitraljeza i veći broj pušaka. Ukupni gubici partizanskih jedinica su bili 24 poginula i 21 ranjeni borac. Pored ostalih, poginuo je komandant bataljona Bjelopoljskog NOP odreda ljubo Bakoč, narodni heroj.
- Jedinice 4. udarnog bataljona Nikšićkog NOP odreda i 2. udarnog bataljona Zetskog NOP odreda, pod pritiskom nadmoćnijih snaga italijanske divizije »Alpi Graje« i četnika, povukle su se s položaja Zirovnica — Kablena glava — s. Kunak — Ostroška greda — Medede prema Ponikvici i Nikšićkoj župi. Neprijateljski gubici nisu poznati, a 4. bataljon je imao 4 mrtva i 3 ranjena borca.
- ⁷¹ maj — U s. Osječnici (kod Nikšića) održano Prvo vojno-političko savetovanje delegata Lovćenskog NOP odreda i Orjenskog bataljona Nikšićkog NOP odreda i predstavnika Grahova, Banjana i Vučjeg Dola. Tom prilikom je zaključeno: da se ne napušta front na liniji Pandurica — Goštac — V. Nenada — pl. Draškovića — Vardar — Dvrnsnik, da se formiraju dva udarna bataljona sa područja Orjenskog bataljona i da se jedan od njih uputi u s. Osječnicu; da se bolje organizuje rad u pozadini i suzbije razorna četnička aktivnost.
1. maj — GS NOP i DO za Crnu Goru i Boku naredio Stabu Nikšićkog NOP odreda: da Komanda nikšićkog područja poruši put Nikšić — Javorak; da se partizanska bolnica iz s. Sipačna evakuise u Pivu; da se organizuje izviđanje prema s. Miločanima, a na Virovštaku postave stalni osmatrači; da se uputi jedna čvršća jedinica sa zadatkom proterivanja četnika iz rejona s. Trepče, kao i da se obezbeđe partizanska bolnica i zbeg od neprijatelja.
- GS NOP i DO za Crnu Goru i Boku Izdao naredbu o formiranju stalnih partizanskih straža kao izvršnih organa komandi područja i komandi mesta. U naredbi su propisani nadležnost, prava i zadaci komandi područja i komandi mesta u pogledu organizacije i ustrojstva partizanskih straža.
2. maj — Održano vojno-političko savetovanje starešinskog kadra Lovćenskog NOP odreda: doneto je više odluka u vezi sa sređivanjem i učvršćenjem jedinica, pojačanjem borbe protiv okupatora i kvislinga, obezbeđenjem pozadine od razornog rada četnika i boljom organizacijom ishrane ljudstva; precizirani su zadaci u pogledu evakuacije bolnica i magacina u pravcu Banjana i, dalje, u Pivu.
- Samostalna četa Lovćenskog NOP odreda vodila oštre dvodnevne borbe protiv italijanskih vojnika u rejonu Graca (kod Nikšića). Neprijatelj je imao preko 100 mrtvih

i ranjenih, dok su partizani imali 5 poginulih i 12 ranjenih. Za postignut uspeh ta četa je pohvaljena od strane delegata VS NOV i DO Jugoslavije.

13. maj — U duhu naređenja GS NOP i DO za Crnu Goru i Boku, Komanda područja Nikšićkog NOP odreda izvršila evakuaciju pozadinskih ustanova (radionica, magacina i drugih) i bolnice iz s. Jasenova Polja i s. Šipačna na teritoriju Pive.
- Moj p. p. — U duhu naređenja VS NOP i DV Jugoslavije, u Zabljaku formirana komanda područja Durmitorskog NOP odreda, a U s. G. Polju Nikšićkog NOP odreda.
- Us. Riječanima (kod Vilusa) Stab Lovćenskog NOP odreda, ukazavši na sve veće napore koji stoje pred partizanskim jedinicama, izdvojio oko 150 iznemoglih boraca i uputio kućama. Njih je, međutim, neprijatelj pohvatao i strejiao ili internirao.
- Iz Zabljaka, zbog pritiska četnika, otpočela evakuacija partizanske bolnice u s. Crnu Goru (u Pivi). Do 23. maja svi ranjenici su bili evakuisani u pomenuto selo.
- Mnj s. — Na Večerinovcu (kod Mojkovca), u borbi protiv četnika poginuo Đoko Vojvodić, narodni heroj.
- Maj d. p. — GŠ NOP i DO za Crnu Goru i Boku izdao svim potčinjenim partizanskim jedinicama uputstvo o organizaciji službe izvidanja, osmatranja i obezbeđenja.
- Odlukom Štaba Nikšićkog NOP odreda, od 2 i 5. udarnog bataljona formiran jedan bataljon.
- Na pl. Sinjajevini, u borbi protiv Četnika, poginuo politički komesar Komskog NOP odreda Milutin Lakičević, narodni heroj.
- I" maj — Dvanaest partizanskih udarnih bataljona. u sadejstvu s jedinicama Bjelopoljskog NOP odreda, izvršilo napad na četnike u Kolašinu. Partizanske jedinice, iscrpljene glađu i višemesečnim borbama, s malo municije, nisu bile kadre da izvrše zadatak. Pretrpevši gubitke od 15 poginulih i 15 ranjenih boraca, one su se povukle na polazne položaje. IT borbama za Kolašin četnici su imali oko 30 mrtvih i više ranjenih
19. maj — GŠ NOP i DO za Crnu Goru i Boku dao uputstvo Komandi mesta s. Krstac: da organizuje smeštaj bolnice, izgradi barake za njene potrebe, stara se oko ishrane ranjenika i kontroliše rad bolničkog osoblja; da sa italijanskim zarobljenicima postupi korektno, upošljava ih na izgradnji baraka i obezbeđuje im potrebnu hranu.
- OK SKOJ-a za Nikšić dao direktivu za rad organizacije SKO.T-a u udarnim partizanskim bataljonima Nikšićkog NOP odreda.
- 23 maj — U s. Maoču (kod Pljevalja) održan sastanak Oblasnog komiteta KP.T i GŠ NOP i DO za Sandžak, na kome je, nakon analize vojnopolitičke situacije na teritoriji Hercegovine, Crne Gore i Sandžaka, odlučeno: da se sve partizanske jedinice s teritorije bjelopoljskog sreza, preko s. Maoča i s. Barica. u pravcu s. Kosanice. povuku ka Bosni; da se iz dva zlatarska bataljona izdvoji 50 boraca za politički rad i izvođenje akcija na desnoj obali r. Lima; da se od ostalog ljudstva iz oba bataljona formira jedan Zlatarski partizanski bataljon: da se u bjelopoljskom. pljevaljskom i mileševskom srezu zadrže sreska partijska rukovodstva i izvestan broj komunista za politički rad u pozadini (zadržan je i Oblasni komitet KPJ za Sandžak).
- 2'. maj — GŠ NOP i DO za Crnu Goru i Boku naredio štabu Nikšićkog NOP odreda da izvodi raznovrsnija borbena dejstva protiv okupatora i domaćih izdajnika: da preduzme dublje izvidanje u cilju prikupljanja podataka n neprijatelju: da organizuje zasede i prepade I da izvesne jedinice ubacuje u pozadinu neprijatelja sa određenim zadacima; da čvršće i umešnlje komanduje jedinicama.
- C.S NOP i DO za Crnu Goru i Boku. u duhu direktiva i uputstva VŠ potčinjenim jedinicama izdao naređenje za reorganizaciju u smislu formiranja partizanskih bataljona od 170—180 boraca i lakih partizanskih četa. Čiji je bio zadatak izvođenje partizanskih akcija u pozadini neprijatelja. Pored toga. Istim naređenjem istakao je i potrebu za intenzivnijim i organizovanijim političkim radom u jedinicama i na terenu, a posebno je ukazano na čuvanje i izgrađivanje vojno-političkih kadrova.
- GŠ NOP odreda za Crnu Goru i Boku izdao naređenje Štabu Lovćenskog NOP odreda da organizuje ubacivanje udarnih partizanskih grupa u pozadinu neprijatelja (jednu pravcem Sozina — Paštrovlčka gora. drugu pravcem s. G. Ceklin — s. Ljubotlnj i treću pravcem s. Stilara — s. Mikulići) sa zadatkom: povezivati se s tamošnjim grupama i izvoditi akcije na okupatorske kolone, uništavati saobraćaj, likvidirati četničke štabove, politički raditi na terenu, i organizovati obaveštajnu službu. Pored toga, on mu ukazuje i na nepravilnosti u reorganizaciji jedinica.

1942. maj

27. maj
- Jake italijanske i četničke snage, prodirući od Nikšića, zauzele Šavnik, a četničke snage iz Kolašina ušle u Zabljak. Ta mesta su branile jedinice Durmitorskog. Komskog, Nikšićkog NOP odreda i delovi 1. proleterske NOU brigade.
 - U rejonu Zabljaka 1. bataljon 1. proleterske NOU brigade dočeka četničku kolonu i u oštroj borbi odbacio je ka Zabljaku, nanevši joj gubitke od oko 20 mrtvih i neutvrđen broj ranjenih.
28. maj
- U rejonu s. Lipove Ravni i s. Presjeke, na pravcu Nikšić — Javorak, jedinice Nikšićkog i 4. udarni bataljon Durmitorskog NOP odreda vodili jednodnevnu borbu protiv četničkih snaga. Neprijateljski gubici nisu utvrđeni, dok se partizani imali nekoliko poginulih i ranjenih boraca.
 - Na položajima između s. Kosanice i s. Glibača (na putu Pljevlja — r. Tara) jedinice Bjelopoljskog NOP odreda i Mileševski partizanski bataljon vodili dvodnevne borbe protiv italijanskih i četničkih snaga iz Pljevalja.
 - GŠ NOP i DO za Crnu Goru i Boku naredio Nikšićkom NOP odredu da izbegava frontalne borbe sa neprijateljem; organizuje dobru izviđačku službu; po svaku cenu zatvori pravce s. Lipova Ravan — Javorak — s. Brezna i s. G. Polje — s. Duga, čvrsto držeći položaje južne padine pl. Vojnika — Plavča (k. 1473) — (k. 1237 — Sišman (k. 1508).

HRVATSKA

1. maj
- Jedinice 3. bataljona Primorsko-goranskog NOP odreda, u sadejstvu sa 2. bataljonom Notranjskog NOP odreda, zauzele s. Brod na Kupi (kod Ogulina).
U Korenici otpočeo drugi kurs za oficire pri Oficirskoj školi GŠ NOP odreda za Hrvatsku. Na kursu bilo 90 polaznika.
 - Na o. Korčuli formirana prva oružana partizanska grupa.
 - U Korenici zagrebački glumci dali prvu pozorišnu predstavu na oslobođenom području.
3. maj
- Delovi 1. bataljona 1. slavonskog NOP odreda zapalili i uništili sva postrojenja rudnika Cernik (kod Nove Gradiške), pa sa rudarima održali miting.
 - Delovi partizanskog bataljona »Stojan Matić« zauzeli s. Dobrenlcu (kod Bihaća), koje su branili ustaše i žandarmi.
4. maj
- Po naređenju GŠ NOP odreda za Hrvatsku formiran Štab 5. operativne zone NOP odreda Hrvatske. Pod njegovom su komandom bile sve jedinice s teritorije Gorskog kotara i Hrvatskog primorja.
- 4/5. maj
- Jedinice Biokovske partizanske čete potopile 2 bagera (jedan na ušću reke Neretve, drugi na njenom rukavcu Crnoj rijeci) i razrušile instalacije u luci Ploče.
5. maj
- Sekretar Operativnog partijskog rukovodstva CK KPH Vladimir Popović uputio CK KPJ pismo u kome ga obaveštava o stanju u Hrvatskoj (južno od Save), o poduhvatima okupatora, o uspešnoj mobilizaciji u Gorskom kotaru i Hrvatskom primorju.
 - u severnom delu Like jedinice partizanskog bataljona »Ognjen Priča« otpočele dvodnevne borbe protiv ustaša, u kojima su zauzele sela: Polianak. Sertića Poljanu, Rastovaču, Koranu i Catrnju.
 - Jedinice 1, 2. i 3. bataljona Banijskog NOP odreda napale s. Zrin (kod Kostajnice), koji su branili domobrani. Napad nije uspeo zbog slabe procene neprijateljskih snaga, koje su, uz to, bile obaveštene o pripremama napada.
 - Drugi vod Zagorske partizanske čete, posle dvodневnih borbi, odbio napade ustaša, žandarma i finansa kod s. Oroslavja (blizu Zagreba). Neprijatelj je imao 9 mrtvih.
 - Kod planinarskog doma na Psunju delovi 1. bataljona 1. slavonskog NOP odreda napali iz zasede ustašku kolonu i naneli joj gubitke od 13 mrtvih i više ranjenih, te zaplenili 10 pušaka, 1 p. mitraljez I 250 metaka.
 - Us. Španovici (kod Pakraca) delovi 1. bataljona 1. slavonskog NOP odreda napali ustaše. Neprijatelj je imao 12 mrtvih. Zaplenjeno je 11 pušaka i 1 p. mitraljez.
 - Održana prva partijska konferencija KPH za srez Gračac.

- Maj p.* — Po naređenju Štaba 2. operativne zone NOP odreda Hrvatske, od tri partizanska voda zagrebačkog okruga i jednog voda krapinskog okruga formirana Zagorska partizanska četa.
- Po nalogu OK KPH za srednju Dalmaciju, u tvornici cementa »Sv. Kajo« u Solinu članovi partije i pripadnici NOP-a uništili nekoliko motora.
- 6. maj* — Kod s. Bočine (blizu Metkovića) Blokovska partizanska četa iz zasede napala italijansku kolonu. Neprijatelj je imao 3 mrtva, više od 10 ranjenih i 19 zarobljenih vojnika i oficira. Zaplenjeno je: 1 kamion, 21 puška, 50 bombi i drugi ratni materijal.
- 7. maj* — U s. Cučevu (kod Knina) otpočelo dvodnevno savetovanje vojnih i političkih predstavnika iz severne Dalmacije, na kome je doneta odluka da se od boraca dotadašnjeg Severnodalmatinskog bataljona 1 novomobilisanog ljudstva formira partizanski bataljon »Bude Borjan«.
- U Korenici, po naređenju GŠ NOP odreda za Hrvatsku, od proleterskih četa iz Like, Korduna, Gorskog kotara i Hrvatskog primorja formiran 1. proleterski NOU bataljon Hrvatske.
- Kod s. Bedekovčine (blizu Zlatara) 1. vod Zagorske partizanske čete napao ustaše i žandarme. Posle žestoke borbe prsa u prsa neprijatelj je imao 18 mrtvih i nekoliko ranjenih, a partizani 6 ranjenih. Zaplenjeno je 6 pušaka.
- Delovi 1. bataljona 1. slavonskog NOP odreda zauzeli s. Blagodovac i s. Petranovce (kod Daruvara) koja su branili žandarmi. Zaplenjeno je 12 pušaka, 1 pištolj i 250 metaka.
- 7/8. maj* - U s. Maji (kod Gline) dve čete 1. bataljona Banijskog NOP odreda razoružale domobransku stražu i zaplenile 1 p. mitraljez, 28 pušaka i 9.000 metaka.
- 8. maj* — U Hrvatskom zagorju otpočele petodnevne borbe u kojima su ustaško-domobranske snage razbile Zagorsku partizansku četku.
- Kod ž. st. Volinja (na pruzi Volinja — Kostajnica) delovi 3. bataljona Banijskog i jedne čete 2. krajiškog NOP odreda porušili vijadukt i time onemogućili saobraćaj sa Bosnom oko 2 meseca.
- Između Delnica i Lokava delovi 2. bataljona Primorsko-goranskog NOP odreda iz zasede napali italijansku motorizovanu kolonu i naneli joj gubitke od oko 30 mrtvih.
- Delovi partizanskog bataljona i »Bude Borjan« odbacili četnike i zauzeli s. Turovac i s. Duboki Do (kod Gračaca). U s. Turovcu je održan zbor, na kome je izabran odbor NOF-a.
- 8. maj* — Kod s. Rastovače (blizu Plitvičkih jezera) delovi partizanskog bataljona »Ognjen Priča« razbili domobransku kolonu.
- Po naređenju Štaba grupe NOP odreda za Liku, od delova bataljona »Ognjen Priča« formiran Udarni bataljon Grupe NOP odreda za Liku.
- Otpočeo napad ustaško-domobranske Utinjske brigade na Petrovu goru, gde su se nalazili delovi Grupe kordunaških NOP odreda. Posle petodnevnih borbi partizanske jedinice su se, bez većih gubitaka, probile iz okruženja prema Katič-kosi i potoku Perni.
- Delovi partizanskog bataljona »Bude Borjan« zauzeli s. Brušku (kod Benkovca) koje su branili karabinijeri. Neprijatelj je imao 1 mrtvog i 5 ranjenih.
- 9/10. maj* — U Turković-Selu (kod Ogulina) 1. bataljon i jedna četa 4. bataljona Primorsko-goranskog NOP odreda razoružali ustaško-domobransku posadu. Zarobljeno 28 domobrana i ustaša a zaplenjeno 33 puške.
- Partizanski vodovi na o. Hvaru razoružali žand. st. Bogomolje (na o. Hvaru).
- 11. "»oj* — Na putu između s. Gerova i s. Tršća (kod Rijeke) delovi 5. bataljona Primorsko-goranskog NOP odreda napali italijansku motorizovanu kolonu i naneli joj gubitke od oko 20 mrtvih i ranjenih vojnika.
- Kod Segestina (blizu Kostajnice) delovi 2. bataljona Banijskog NOP odreda iz zasede napali ustaško-domobransku kolonu i naneli joj gubitke od 4 mrtva, 4 ranjena i 10 zarobljenih, a zaplenili 3 p. mitraljeza, 16 pušaka i 10 sanduka municije.

- Prvi bataljon 2. kordunaškog NOP odreda zauzeo s. Netrotlč (kod Karlovca), koje su branili žandarmi i domobrani. Demolirao je žand. st., opštinu i poštu, a arhivu spalio.
- U s. Brušanima (kod Gospića) delovi bataljona »Petar Vuksan razoružali žandarme.
- 12. maj — Delovi 4. bataljona 1. kordunaškog NOP odreda, posle kraće borbe, zauzeli domobransko uporište s. Lasinju (kod Karlovca) i zaplenili 1 p. mitraljez, 21 pušku i drugu ratnu opremu. Domobrani su imali 7 mrtvih i 2 ranjena, a partizani 1 ranjenog borca.
- 13. maj — Kod Benderà (blizu Knina) jedinice Kombinovanog NOP odreda GS NOP odreda za Hrvatsku napale posadu vijadukta, ali su odbijene od strane italijanske posade i četnika. Neprijatelj je imao oko 35 mrtvih i više ranjenih vojnika a partizani 2 mrtva i 10 ranjenih boraca. Zaplenjena su 2 p. mitraljeza i 30 pušaka.
- Italijanske torpiljarke otvorile topovsku vatru na Gradac (kod Vrgorca). Tri žene su poginule, a mnogi stanovnici su ranjeni.
- 13. 14. maj — Između s. Metka i s. Raduča (kod Gospića) 2. četa 1. bataljona 1. NOP odreda »Velebit« Grupe NOP odreda za Liku napala italijanske vojnike i nanela im gubitke od 30 mrtvih.
- 11. ritaj — Partizanski bataljon »Božidar Adžija« zauzeo sela Kuterevo i Krasno (kod Otočca), zarobio 28 domobrana i 7 žandarma i zaplenio 39 pušaka, 3 p. mitraljeza i nekoliko hiljada metaka.
- Kod Magarčevca (na Petrovoj gori), u borbi protiv ustaša i domobrana, poginuo politički komesar Udarne čete 2. kordunaškog NOP odreda Milan Marković Lika, narodni heroj.
- 15. maj — U s. Martincima (blizu Zlatara u Hrvatskom zagorju), u borbi protiv ustaša i žandarma poginuo politički komesar Zagorske partizanske čete Ivan Krkač, narodni heroj.
- Maj p. p — Po naređenju GS NOP odreda za Hrvatsku, od 1. proleterskog NOU bataljona Hrvatske, bataljona Bude Borjan« iz severne Dalmacije, bataljona »Marko Orešković Udarne bataljona i Tehničke čete iz grupe NOP odreda za Liku. formiran Kombinovani NOP odred za borbu protiv četnika u severnoj Dalmaciji i južnoj Lici.
- 16. maj — Između Lokava i Delnica delovi 2. bataljona Primorsko-goranskog NOP odreda porušili prugu, te neprijateljski transportni voz iskočio iz šina. Poginulo je 8 i ranjeno 10 italijanskih vojnika i železničara. Lokomotiva i 5 vagona su teško oštećeni. Saobraćaj je obustavljen 40 časova.
- U s. Strašniku (kod Petrinje) delovi I bataljuna »Banijskog NOP odreda razoružali seosku miliciju.
- 16. 17. maj — Delovi Kombinovanog NOP odreda zauzeli s. Zrmanju (kod Knina), zarobili 14 četnika i zaplenili 8 pušaka.
- 17. maj — Partizanski bataljon »Božidar Adžija« zauzeo sela Lipovlje, Tisovac, Dolce i Crno Jezero (kod Otočca), koja su branili ustaše i domobrani.
- U Korenici otpočela II okružna konferencija KPH za Liku. Analiziran je rad partijske organizacije posle I konferencije (jula 1940) i date su smernice za budući rad. Konferencija je trajala pet dana.
- Po nalogu OK KPH za srednju Dalmaciju, u tvornici cementa »Majdan« u Solinu članovi partije i pripadnici NOP-a zapalili 2 magacina. Između ostalog, izgorelo je 200 buradi nafte, 40 buradi mašinskog ulja i nekoliko stotina džakova od jute.
- 18. maj — Blizu Knina, prilikom sukoba Kombinovanog NOP odreda sa italijanskim vojnicima, ustašama i čelnicima, 1. proleterski NOU bataljon Hrvatske uništio artiljerijsku bateriju od 4 topa. Italijanski vojnici su imali 2 oficira i 29 vojnika mrtvih, 3 oficira i 39 vojnika ranjenih i 3 nestala.
- 19. maj — Kod s. Malaija delovi 4. bataljona Primorsko-goranskog NOP odreda odbili napad italijanske kolone potpomognute tenkovima. Toga dana italijanski vojnici su spalili s. Brezu, s. Bater i okolna sela (kod Novog).
- Delovi 1. bataljona 1. slavonskog NOP odreda zauzeli s. Lađevac (kod Okučana) koje su branili pripadnici nemačke nacionalne manjine. Zaplenili su: 41 pušku, 80 bombi i drugi ratni materijal.

- Između Gpmlrja 1 Hreljina delovi 1. bataljona Primorsko-goranskog NOP odreda porušili železničku prugu u dužini od 120 ni. Saobraćaj je obustavljen 20 časova.
- 20. maj
 - Italijanske jedinice, i pored otpora 2. bataljona Primorsko-goranskog NOP odreda, zauzele Mrkopalj,
 - Delovi partizanskog bataljona »Bude Burjan« napali italijanski garnizon u Erveniku (kod Benkovca), ali su odbijeni posle dolaska neprijateljskih ojačanja iz Benkovca U obostranim napadima i protivnapadima italijanske snage su imale preko 100 vojnika i oficira izbačenih iz stroja, a partizani 2 mrtva i 2 ranjena borca.
- 21. maj
 - Kod s. Dolca (blizu Knina) italijanski vojnici, četnici i ustaše napali bataljon »Bude Borjan i delove bataljona • Marko Orešković« Kombinovanog NOP odreda GS NOP odreda za Hrvatsku. U borbi koja je trajala nekoliko časova, italijanske jedinice su imale oko 100 mrtvih i ranjenih a 3 oficira i 52 vojnika su zarobljena. Bataljon Bude Borjan« je imao 3 mrtva i 2 ranjena. Zaplenio je 3 minobacača sa 80 mina, 4 mitraljeza, 0 p. mitraljeza i 40 pušaka.
 - U Novoj Gradiški, na sastanku predstavnika policije, žandarmerije i ustaške i domobranske komande Velike župe Livac – Zapolje, odlučeno da se, radi osiguranja »javnog reda i mira« u srezovima Našice, Podravska Slatina, Virovitica, Daruvar. Pakrac, Nova Gradiška i Slav. Požega, prikupi i transportuje u koncentracione logore sve stanovništvo koje saraduje s NOP-om.
 - Po naređenju Štaba 4. operativne zone NOP odreda Hrvatske, od Plavanjske, Zrnanjske i 4. čete bataljona »Bude Borjan« formiran na području severne Dalmacije bataljon »Branko Vladušić«.
- 22. maj
 - Na Sublčevcu u Šibeniku italijanske okupatorske vlasti streljale člana Poltbiroa CK KPJ i sekretara CK KPH Rada Končara, narodnog heroja, i još 25 članova KPJ i pripadnika NOP-a iz Splita.
 - Delovi 2. bataljona Banijskog NOP odreda zauzeli s. Kuljane (kod Bos. Novog) i zaplenili 30 pušaka.
 - Na ž. st. u Slav. Brodu ilegalni partijski radnici zapalili magacine.
- 23. maj
 - Na putevima Krnjak – Tušilović i Vojnić – Tušilović 1. i 2. bataljon 2. kordunaškog NOP odreda napali iz zasede domobrane i žandarme. Oko 30 domobrana i žandarma je poginulo a 5 ih je zarobljeno. Zaplenjeno je 14 pušaka. Za odmazdu, neprijatelj je popalio sela: Zivković Kosu, Vukoviće, Brezovu Glavu, D. Budački, Mlakovac i Pavković Selo.
 - Kod uvale Čakije (blizu Podgore) delovi Biokovske partizanske čete napali brod »Mira« i na njemu zaplenili pšenicu i krompir.
 - Delovi 3. bataljona Primorsko-goranskog NOP odreda, sa slovenačkim partizanima, izvršili neuspeo napad na italijansku posadu u Brodu na Kupi.
- 24. maj
 - U s. Rujišlima (kod Gračaca), po naređenju Štaba 4. operativne zone NOP odreda Hrvatske, od bataljona »Bude Borjan« i »Branko Vladušić« formiran Severnodalmalinski NOP odred.
 - Delovi Banijskog NOP odreda, posle kratke borbe, zauzeli ustaška uporišta u selima Dolnjacima, Svračici i Maji (kod Gline) i zaplenili 15 pušaka, 1 p. mitraljez i 3500 metaka. Pored loga, kod Tešnjaka su porušili železničku prugu Karlovac – Petrinja u dužini od 600 m i pokidali tt veze.
 - Delovi 1. slavonskog NOP odreda, posle kratke borbe, razoružali domobranksku stražu vojnog strelišta kod Virovitice, zaplenivši 1 p. mitraljez, 10 pušaka, 1250 metaka, 8 bombi i drugi ratni materijal.
 - U Korenici (sada: Titova Korenica) održana konferencija AFZ-a na kojoj je govoreno o ulozi žena u NOB-u.
- 24/25. maj
 - Da bi izbegao represalije ustaških vlasti, srpski živalj iz sela Bijelnika, Blinja, Petkovca, Stražbenice, Moštanice i Deanovića (kod Petrinje), pod zaštitom jedinica Banijskog NOP odreda, sklonio se u Samaricu.
- 25. maj
 - GS NOP odreda za Hrvatsku uputio štabovima operativnih zona, grupa NOP odreda i samostalnih odreda direktivno pismo o političkoj situaciji u zemlji, stupanju Hrvata u partizanske jedinice, raskrinkavanju saradnje ustaša i četnika i formiranju udarnih i omladinskih bataljona.

26. maj
- GŠ NOP odreda za Hrvatsku uputio komandantu Grupe kordunaških NOP odreda uputstvo o borbi protiv Četnika, formiranju pokretnih udarnih partizanskih bataljona i mobilizaciji Hrvata u NOB.
 - Na putu Zegar — Ervenik 1. četa partizanskog bataljona \Bude Borjan« napala putnički auto i kamion pun italijanskih vojnika. U borbi su poginuli zadarski prefekt Vecio Oraci i još jedan fašistički funkcioner, 1 karabinijerski oficir, 1 policijski agent i 5 vojnika. Ranjeni su 1 oficir, sekretar prefekta i 3 vojnika.
 - Delovi Biokovske partizanske čete zauzeli s. Kozicu (kod Makarske) koje su branili žandarmi i finansi.
 - Delovi 1. kordunaškog NOP odreda razoružali ustaške posade u s. Gracu I s. Dvorancima (kod Pisarovine), zaplenivši 8 pušaka i 3 pištolja.
 - Između s. Krivog Puta i s. Alana (kod Senja) italijanske snage napale delove 4. bataljona Primorsko-goranskog NOP odreda i prinudile ih na povlačenje. Tom prilikom su italijanske jedinice ušle u Alan i opljačkale ga.
 - Između Hreljina i Gomirja (na pruži Ogulin — Rijeka) delovi 3. bataljona Primorsko-goranskog NOP odreda izvršili diverziju, zbog čega je saobraćaj obustavljen 14 časova
- 27 maj
- U s. Bijeljevini (kod Topuskog) 3. bataljon 1. kordunaškog NOP odreda razoružao ustašku posadu i zaplenio 10 pušaka, zatim, na mitingu, stanovništvu objasnio ciljeve NOB-a.
 - Delovi Banijskog NOP odreda zauzeli s. Mečenčane (kod Kostajnice), koje je branila ustaško-domobranska posada, i porušili sve mostove na putu Mečenčani — Moštana. Neprijatelj je imao 7 mrtvih, 13 ranjenih i CG zarobljenih vojnika, a partizanske jedinice 3 ranjena borca. Zaplenjeno je 65 pušaka, 2 p. mitraljeza, 8000 metaka i druga ratna oprema.
 - Između Ogulina i Oštarija delovi 1. bataljona Primorsko-goranskog NOP odreda iz zasede napali italijansku kolonu, nanei joj gubitke od 4 mrtva i 4 zarobljena vojnika i zaplenili 0 pušaka, 1 p. mitraljez, 28 bombi, 1 pištolj i 1000 metaka.
 - Na putu Pi-okike — Brinje delovi 4. bataljona Primorsko-goranskog NOP odreda napali italijansku motorizovanu kolonu i naneli joj gubitke od oko 60 mrtvih i 5 ranjenih. Dva kamiona su uništena.
Na pruži s. Slatinski Drenovac — s. Čačinci (kod Podrav. Slatine) delovi 2. bataljona 1. slavonskog NOP odreda zaustavili (a zatim uništiti) voz, ubili 10 ustaša i žandarma, zaplenili 8 pušaka i 2 pištolja i sa putnicima održali miting.
- 27 2S maj
- Između Metka i Gospića jedinice 2. bataljona 1. ličkog NOP odreda Velebit« porušile prugu u dužini od 300 m.
- 29 itiaj
- I/emeđu ž. st. Vojniča i Vrginmosta jedinice 4. bataljona 1. kordunaškog NOP odreda porušile prugu u dužini od 1500 m i pokidale tt veze u dužini od 3 km.
 - Delovi 5. bataljona Primorsko-goranskog NOP odreda napali italijansko uporište u s. Gerovu (kod Delnica). Posle kraće borbe jedinice 5. bataljona su se povukle, porušivši sve komunikacije koje vode ka Gerovu i postavivši zasede.
- 3t). maj
- Delovi 1. bataljona Banijskog NOP odreda zauzeli domobransko uporište u s. Grabovcu (kod Gline). Neprijatelj je imao 15 mrtvih, 5 ranjenih i 45 zarobljenih. Zaplenjeno je 49 pušaka, 2 p. mitraljeza, 4500 metaka i druga ratna oprema.
 - Po naređenju Štaba 5. operativne zone NOP odreda Hrvatske, od 3. i 5. bataljona Primorsko-goranskog NOP odreda formiran 2. primorsko-goranski NOP odred a od 1, 2. i 4. bataljona 1. primorsko-goranski NOP odred (1. i 2. NOP odred 5. operativne zone NOP odreda Hrvatske).
 - U s. Jelenju (kod Rijeke), po naređenju riječkog prefekta, 50 kuća porušeno, 14 osoba streljano i 150 osoba internirano u Lovran.
31. maj
- Između s. Liča i Fužina delovi 2. primorsko-goranskog NOP odreda napali italijanski transportni voz. Neprijatelj je imao 7 mrtvih i oko 30 ranjenih vojnika.
 - U selu Ljeskovcu (blizu Dvora na Uni) otpočela prva okružna konferencija KPH za Baniju, na kojoj je izabran novi Okružni komitet KPH za Baniju. Konferencija i« trajala tri dana.

- Na Plitvičkim jezerima održan veličanstven miting ličke omladine: prisustvovalo preko 3000 omladinaca.
- Maj k. — Formiran GNO odbor za Šibenik.
- Maj — SK KPH za Veljun uputio proglas Hrvatima i Srbima nastanjenim u tom srezu: govori o nedelima ustaša i poziva narod da stupe u partizanske redove.
- Kod Plaškog, u borbi protiv italijanskih vojnika, poginuo komandir partizanske čete Mijo Benič, narodni heroj.
- U blizini Tišljarovog brijega (kod D. Stubice), odlukom Povereništva CK KPH za zagrebačku oblast, osnovana Zagorska partijska tehnika.
- Iz sela Rubeši (kod Rijeke) čitava skojevska organizacija, s nekoliko drugih omladinaca, otišla u partizane.
- U zaseoku Kuli (blizu Splita) formiran opštinski NO odbor za s. Muć.
- U Drežnik-Gradu formiran opštinski NO odbor.

MAKEDONIJA

- 1. maj — U Stipu otpočeo da izlazi list »Naroden glas«, organ MK KPJ za Stip.
- 2. maj — U Skoplju otpočeo da izlazi list »Vesnik«, organ MK KPJ za Skoplje.
- 3. maj — U rejonu s. Oreovo (kod Bitolja), u borbi protiv bugarskih jedinica i policije, razbijen Bitoljski NOP odred »Pelister«. U borbi je ranjena a zatim, posle teškog mučenja, ubijena Elpida Karamandi, narodni heroj.
- 4. maj — Pokrajinski odbor NO fronta Makedonije uputio pismo svim organizacijama NOF-a: iznosi njihove zadatke i prava i ukazuje im na način kako da se aktiviraju.
- 6. maj — Na ulici u Bitolju član PK KPJ za Makedoniju Stevan Naumov Stiv ubio bugarskog oblasnog policijskog načelnika.
- MK KPJ za Skoplje uputio pismo Pokrajinskom komitetu KPJ za Makedoniju: kritikuje njegovu neaktivnost i greške; zahteva da se najhitnije sazove pokrajinsko savetovanje na kome bi se pretresao celokupni rad PK: ukoliko se utvrdi da je nesposoban da rukovodi partijskom organizacijom treba ga smeniti i izabrati nov.
- Clan biroa PK KPJ za Makedoniju Mirče Acev uputio pismo plenumu PK KPJ za Makedoniju, u kome iznosi neaktivnost i greške sekretara PK Bana Andreeva i biroa PK i daje kritičku analizu situacije u partijskoj organizaciji Makedonije, te zahteva da se sazove savetovanje na kome bi se analizirao dotadašnji celokupni rad PK, utvrdilo ko snosi odgovornost za slabo stanje partijske organizacije, izabrao novi plenum i biro PK i, na osnovu iskustva, odredili konkretni zadaci.
- 9. maj — U Skoplju preki sud bugarske 5. armije osudio 18 pripadnika NOP-a na smrt, a 14 njih na vremenske kazne strogog zatvora od 7 do 15 godina. Jednom broju je suđeno u odsustvu.
- 13. maj — Na pl. Mukosu obnovljen Prilepski NOP odred, pod imenom NOP odred »Dimitar Vlahov«.
- Maj p.p. — U Tetovu otpočeo da izlazi »Nedelen vesnik«, list tetovske partijske organizacije.
- Maj d. p. — MK KPJ za Kruševo uputio Pokrajinskom komitetu KPJ za Makedoniju pismo u kome kritikuje njegovu neaktivnost i greške i zahteva da se najhitnije sazove savetovanje da bi se raščistilo stanje u partijskoj organizaciji.
- Na pl. Uscu formiran Veleški NOP odred »Pere Tošev«.
- 17. maj — OK KPJ za Prilep uputio Pokrajinskom komitetu KPJ za Makedoniju pismo u kome iznosi njegove nedostatke i zahteve da se sazove savetovanje na kome bi se ustanovila odgovornost za slabe uspehe u radu partijske organizacije i izabrali novi plenum i biro PK.
- 22. maj — MK KPJ za Kumanovo uputio Pokrajinskom komitetu KPJ za Makedoniju pismo u kome postavlja kao najvažnije pitanje: organizovanje oružane borbe protiv okupa-

tora i ponovno formiranje NOP odreda; zatim zahteva da se sazove šire pokrajinsko partijsko savetovanje na kome bi se stvorilo jedinstveno gledište na sva pitanja partijskog rada.

- Maj k.*
- Pri PK KPJ za Makedoniju formirana partijska komisija koja treba da ispita dotadašnji rad PK sa Banom Andreevim na čelu.
 - MK KPJ za Prilep uputio pismo partijskoj komisiji pri PK KPJ za Makedoniju: energično zahteva da se suspenduje stari i izabere novi PK, a da se krivci za dotadašnju neaktivnost i greške uzmu na odgovornost.
- Maj*
- U s. Galičniku (kod Debra) formiran MNO odbor.
 - U Strumici partijska organizacija uspela da rasturi zbor građana organizovan od Direkcije za nacionalnu propagandu iz Sofije.
 - Clan plenuma PK KPJ za Makedoniju Stevan Naumov Stiv uputio PK KPJ za Makedoniju pismo u kome ga oštro kritikuje zbog nerada, pogrešne ocene stanja u Makedoniji i neodržavanja veze sa CK KPJ. Na kraju traži da se sazove partijsko savetovanje na kojem bi se sve to raščistilo i zauzeo pravilan stav.

SLOVENIJA

- Maj p.*
- Formirana kozjanska čet. Štab 1. štajerskog partizanskog bataljona odmah ju je uputio na sektor Kozjanskog radi omasovljenja ustanka.
- 6. maj*
- U duhu naredenja GŠ NOP odreda za Sloveniju, Štab 2. grupe NOP odreda izdao Štabu 1. štajerskog partizanskog bataljona naredbu da u Štajerskoj organizuje prihvat jedinica 2. grupe NOP odreda.
- 7. maj*
- Povodom odluke italijanskih vlasti (od 24. aprila 1942.) o streljanju talaca, GŠ NOP odreda za Sloveniju objavio u »Slovenskom poročevalcu« br. 19 od 12. maja 1942. i posebnim lecima koji su rastureni u Ljubljanskoj pokrajini izjavu o merama protiv italijanskog sistema terora nad slovenačkim narodom.
 - Na položajima Ključ – s. Skodlar – Hrib (kod Ljubljane) delovi divizije »Granatieri di Sardenja - napali Horjulsku čet 1. partizanskog bataljona »Ljubo Šercer«. Posle teških dvodnevnih borbi, u kojima su italijanski vojnici imali 35 mrtvih i 82 ranjena, partizanske snage su se povukle na područje pl. Kožljeka.
 - U tesnacu Pekel (kod Kočevja) 3. četa 2. bataljona Notranjskog NOP odreda, u zasedi, sačekala italijansku kolonu od 35 kamiona, 3 tenka i 40 motocikla i primorala je da se vrati. Za odmazdu, italijanski vojnici spalili 4 sela.
- 8. maj*
- GŠ NOP odreda za Sloveniju izdao Štabu 2. grupe NOP odreda uputstvo o reorganizovanju jedinica na teritoriji Štajerske.
- 9. maj*
- Između ž. st. Zagorje i ž. st. Breg (između Litije i Trbovlja) 3. četa 1. štajerskog partizanskog bataljona porušila železničku prugu. Saobraćaj je bio prekinut oko 8 časova.
 - Na Blatnom klanu (kod Trebnja) Štab 3. grupe NOP odreda reorganizovao dolenske partizanske jedinice; formirao Dolenjski NOP odred i odredio štabove bataljona.
 - Na osnovu uputstva VŠ NOP i DV Jugoslavije, GŠ NOP odreda za Sloveniju izdao opštu direktivu za stvaranje i odbranu slobodne teritorije.
- 11. maj*
- Kod Sv. Urha (blizu Ljubljane) otpočelo formiranje prve belogardističko-četničke grupe, koja je kasnije prerasla u Legiju smrti. Grupa je 17. maja krenula u Dolenjsko.
- 12. maj*
- GŠ NOP odreda za Sloveniju izdao naredbu da se sakriveno oružje i vojna oprema bivše jugoslovenske vojske predaju partizanskim jedinicama.
 - Štab 3. grupe NOP odreda izdao naredbu o zabrani seče šume za okupatora.
 - Pod pritiskom 3. bataljona »Miloš Zidanšek« Notranjskog NOP odreda, italijanski vojnici napustili Stari Trg. Sledećeg dana je oslobođena cela Loška dolina i stvorena velika slobodna teritorija u Notranjsko.
- 13. maj*
- Treći bataljon »Miloš Zidanšek« Notranjskog NOP odreda oslobodio Stari Trg.

- Stab 3. bataljona »Miloš Zidanšek« Notranjskog NOP odreda izdao naredbu o preuzimanju vlasti na oslobođenoj teritoriji Loške doline i ukidanju svih naredbi i zakona italijanskog okupatora.
- 15. maj
 - U s. Loškom Potoku kod Ribnice formirana belogardistička grupa. (Nju je 17. maja razoružao 3. bataljon »Miloš Zidanšek« Notranjskog NOP odreda).
 - Prva četa 1. bataljona »Ljubo Sercer« Notranjskog NOP odreda napala italijansko uporište Ig, ali se morala povući zbog snažne intervencije italijanskih oklopnih snaga iz Ljubljane.
 - U Notranjskoj izašao prvi broj lista »Glas partizanov«, organa Štaba 3. grupe NOP odreda Slovenije.
- 17. maj
 - Izvršni odbor Slovenije doneo Odluku o uspostavljanju narodne vlasti na oslobođenoj teritoriji.
 - Vodeći borbe za proširenje slobodne teritorije u dolini r. Iške, 1. bataljon Notranjskog NOP odreda zauzeo Ig (kod Ljubljane) i mnoga okolna sela. Ali je u petodnevnom borbama protiv jakih delova italijanske divizije »Granatijeri di Sardenja« bio prinuđen da napusti zauzeta sela i da se povuče na planinski masiv Krim – Mokrec, navevši italijanskim jedinicama velike gubitke.
 - Prvi bataljon Notranjskog NOP odreda »Ljubo Sercer«, sa Proleterskom udarnom četom, proširio slobodnu teritoriju preko Ljubljanskog barja, sve do Ljubljane.
- 18. maj
 - GS NOP odreda za Sloveniju i Izvršni odbor OF otišli iz Ljubljane na oslobođenu teritoriju.
 - Delegat CK KPJ i VS NOP i DV Jugoslavije Edvard Kardelj uputio generalnom sekretaru KPJ i vrhovnom komandantu NOP i DV Jugoslavije Josipu Brozu Titu izveštaj o vojno-političkoj situaciji u Sloveniji, o merama rukovodstva NOP-a Slovenije radi jačanja oružane borbe u Gorenjskoj i Štajerskoj i o potrebi za objedinjavanjem dejstava partizanskih jedinica Slovenije i Hrvatske.
- 19. maj
 - Uporište Ljubno (kod Mozirja) napale 2. i 3. Četa 1. štajerskog partizanskog bataljona. One su tom prilikom zapalile žand. st. i zaplenile 25 pušaka, 1 automat, 3 pištolja i veću količinu municije.
 - Po naređenju GS NOP odreda za Sloveniju otpočeo pokret 2. grupe NOP odreda preko nemačko-italijanske demarkacione linije, radi prebacivanja u Štajersku.
- 20. maj
 - Kod s. Rašice (blizu V. Lašča) 2. četa 5. bataljona Notranjskog NOP odreda napala iz zasede i naterala u bekstvo jači odred italijanskih vojnika. I jedna i druga strana pretrpele su znatne gubitke.
 - U Ljubljani izašao prvi broj lista »Slovenska revolucija«, organa katolika u OF Slovenije.
- 21. maj
 - Kod s. Janča (blizu Litije) pokušavajući da se preko Save prebaci u Štajersku, vodila 2. grupa NOP odreda teške borbe s jakim nemačkim policijskim i žandarmerijskim snagama. Grupa je sutradan bila prinuđena da se vrati na italijansku okupiranu teritoriju.
 - U Ljubljani italijanske vlasti streljale organizacionog sekretara CK KP Slovenije Tona Tomšiča, narodnog heroja.
- 22. maj
 - Jake italijanske snage otpočele napad na oslobođenu teritoriju u okolini s. Iga (kod Ljubljane). Partizanski bataljon »Ljubo Sercer« i delovi Notranjskog NOP odreda prihvatili borbu, naneli neprijatelju velike gubitke i povukli se iz ravnice.
 - Delegat CK KPJ i VS NOP i DV Jugoslavije Edvard Kardelj uputio generalnom sekretaru KPJ i vrhovnom komandantu NOP i DV Jugoslavije Josipu Brozu Titu izveštaj o prerastanju partizanskih akcija na području Slovenije okupirane od fašističke Italije u opšti narodni ustanak i o pojavi belogardističkih oružanih grupa.
- 23. maj
 - Drugi bataljon Dolenjskog NOP odreda proterao karabinijsku posadu iz s. Skočjana (kod Novog Mesta).
- 24. maj
 - U s. Smarjeti (kod Novog Mesta) 2. bataljon Dolenjskog NOP odreda pohvatao belogardiste, a zaplenjeno brašno predao terenskom odboru OF za snabdevanje civilnog stanovništva.

26. maj
- U Ljubljani, na osnovu presude specijalnog suda VOS-a izvršena smrtna kazna nad Erlihom, organizatorom i idejnim vodom Bele garde.
 - Kod s. Vodice (blizu Grosuplja) došlo do prve borbe između 1. čete 3. partizanskog bataljona »Miloš Zidanšek« Notranjskog NOP odreda i Legije smrti.
 - Između ž. stanica Radohova Vas i V. Loka 2. bataljon Pohorskog NOP odreda porušio prugu. Saobraćaj je bio obustavljen dva dana.
27. maj
- Povodom organizovanja i naoružavanja belogardističkih grupa, GS NOP odreda za Sloveniju izjavio da se zabranjuje organizovanje jedinica koje nisu partizanske i da će se svaki takav pokušaj kažnjavati smrću. Ta izjava je imala velikog uticaja na jedinstvo slovenačkog naroda.
30. maj
- Stab 3. grupe NOP odreda izdao naredbu o organizovanju administracije u jedinicama.
31. maj
- U Novom Mestu belogardisti i komandant italijanske divizije »Izonco« sklopili sporazum o zajedničkoj borbi protiv slovenačkih partizana.
- Maj k.
- Od grupe 4. bataljona Dolenjskog NOP odreda i partizana iz Bele krajine formirana Belokrajinska četa.
- Maj
- U Dolenjskoj izašao prvi broj »Dolenjskog partizana«, organa Dolenjskog NOP odreda.

SRBIJA

- 1- maj
- Povodom proslave 1. maja PK KPJ za Srbiju izdao proglas u kome ističe značaj proslave u jeku borbe protiv okupatora.
 - Povodom proslave 1. maja Oblasni komitet KPJ za Kosovo i Metohiju izdao proglas narodima Kosova i Metohije pozivajući sve rodoljube u aktivnu i zajedničku borbu protiv fašističkog okupatora i njegovih slugu
 - Svrliški (Nišavski) NOP odred vodio borbu na Zelenom i Crnom vrhu (na Svrliškim pl.) protiv 380–400 nedičevaca i izbacio iz stroja oko 50 neprijateljskih vojnika
 - Mesne partizanske diverzantske grupe i desetine oko Peći, Dakovice. Prizrena, Orahovca i Prištine prekinule tt veze i rasturile letke.
 - Us. Bučju (kod Knjaževca) delovi Timočkog NOP odreda razoružali seosku četničku stražu i spalili opštinsku arhivu.
 - U Beogradu, u logoru na Banjici, streljan politički komesar Suvoborskog NOP odreda Milorad Petrović, narodni heroj.
 - U Zemunu (na uglu Bregovite i Novogradske ulice) mesna diverzantska grupa spalila ustaški kamion.
 - Us. Vlaškom Polju (kod Knjaževca) delovi Timočkog NOP odreda razoružali seosku četničku stražu i spalili opštinsku arhivu.
 - Us. Ledincima (kod Petrovaradina) delovi 1. čete Fruškogorskog NOP odreda prepadom zauzeli žand. st., zaplenili 8 pušaka sa 900 metaka, 16 bombi i dosta druge sprema i spalili opštinsku arhivu.
 - U Srem. Mitrovici ustaše streljale 27 simpatizera NOP-a.
 - Us. Vasilju (kod Knjaževca) delovi Timočkog NOP odreda razoružali seosku četničku stražu i spalili opštinsku arhivu.
 - Na pruzi s. Vrdnik – s. Pavlovci (kod Rume) borci Podunavskog NOP odreda preseklili 17 tt stubova.
 - Na pl. Bukulji KPJ za Arandelovac formirao oružanu grupu od 15–20 boraca, koja je kasnije prerasla u 1. šumadijski NOP odred.
 - Us. Jabukoviku (kod Vlasotinaca) delovi Babičkog NOP odreda razoružali 6 bugarskih vojnika.
 - U Beogradu, u logoru na Banjici, streljana Olga Petrov, narodni heroj.

1942. maj

SRBIJA

maj 1942.

- U. maj* — Iz logora na Banjici nemačke okupatorske vlasti internirale 1700 zatvorenika u logore po Nemačkoj odakle su kasnije prebačeni u Norvešku.
- 12. maj* — U Srem. Mitrovici ustaše streljale člana OK KPJ za Srem Janka Cmelika, narodnog heroja.
- 12/13. maj* — Grupa boraca 1. čete Fruškogorskog NOP odreda prepadom razoružala nekoliko domaćih Nemaca i ustaša u koloniji rudnika Vrdnik i zaplenila 4 puške s municijom.
- 13. maj* — Grupa boraca 1. čete Fruškogorskog NOP odreda obustavila rad u kamenolomu kod s. Rakovca (blizu Petrovaradina) i zaplenila 8 pušaka sa 550 metaka.
- Dva voda 1. čete Fruškogorskog NOP odreda napali nemačku posadu u s. Banoštoru (kod Iloka) i zaplenili nešto oružja.
- 14/15. maj* — SK KPJ za Zemun organizovao atentat na šefa ustaškog policijskog odseka u Zemunu Valtera Filipovića. Atentat je izvršen u Ciglarskoj ulici u Zemunu, kao odmazdu za mučeničku smrt u zemunskom zatvoru inženjera Jakuba Kuburovića. člana KPJ i sekretara ćelije Prilaz-Kalvsrija».
- 15. maj* — Delovi Jastrebačkog NOP odreda napali na bugarske stražare (7 vojnika) na željezničkoj postaji kod s. Bresničića (na pruzi Prokuplje — Kuršumlja) i zaplenili municiju i opremu.
- Us. Lasovu (kod Boljevca) delovi Timočkog NOP odreda razoružali seosku četničku stražu i spalili opštinsku arhivu.
- U banjičkom logoru (u Beogradu) streljan sekretar MK KPJ za Beograd Jelena Cetković, narodni heroj.
- Us. Novim Karlovcima (kod Indije) izašao prvi broj lista »Glas omladine«, organa OK SKOJ-a za Srem.
- 16. maj* — SK KPJ za Zemun izdao stanovništvu proglas pod parolom »Krv za krv — smrt za smrt«, u kome se kaže da su zemunski udarnici izvršili atentat na Valtera Filipovića. šefa ustaško-policijskog odseka u Zemunu, kao osvetu za ubistvo inženjera Jakuba Kuburovića.
- 22. maj* — Na glavnom trgu u Valjevu obešen komandant Kolubarskog bataljona Valjevskog NOP odreda Stjepan (Stevo) Filipović, narodni heroj. Dok su mu nemački okupatori stavljali omču na vrat, on je podigao pesnice i uzviknuo: »Zivela komunistička partija! Zivela sloboda!«.
- Stab NOP odreda za Srem izdao članovima Partije i SKOJ-a i rukovodstvima NOP odreda i jedinica »Pouke iz partizanskih akcija i borbi vodenih na teritoriji Srema«.
- Grupa boraca iz Podunavskog NOP odreda prekinula tt veze između Iriga i Rume.
- 24. maj* — U oštroj borbi kod s. Vizića (blizu Iloka) borci 2. čete Fruškogorskog NOP odreda naneli ustaško-domobranskim poternim delovima osetne gubitke.
- Us. Manastirici (kod Rabrova) delovi Požarevačkog NOP odreda napali i razbili delove Rudničkog četničkog odreda i zaplenili 21 pušku i municiju.
- 24/25. maj* — Delovi Timočkog NOP odreda razoružali seosku stražu na željezničkom mostu između Boljevca i Bogovine (na Crnom Timoku) i minirali most.
- 25. maj* — Us. Rabrovcu (kod Mladenovca) partizanska grupa s. Bukulje razoružala seosku stražu i zaplenila 10 pušaka, 500 metaka i 5 bombi.
- PK KPJ za Srbiju uputio OK KPJ za Kruševac direktivno pismo o stvaranju novih i jačanju postojećih partijskih organizacija na teritoriji kruševačkog okruga.
- Oblasni komitet KPJ za Kosovo i Metohiju izdao partijskim organizacijama direktivu o radu na Kosovu i Metohiji u vezi sa razvojem političkih prilika kako u Jugoslaviji i na Balkanu tako i u celom svetu.
- 27. maj* — Us. Rabrovu (kod Požarevca) delovi Požarevačkog NOP odreda razoružali seosku miliciju.
- Us. Azbresnici (kod Prokuplja) delovi Jastrebačkog NOP odreda vodili borbu protiv 12. dobrovoljačkog i Bresničkog četničkog odreda i proterali ih ka s. Mramoru.

1942. maj

SRBIJA

- U s. Babinom Kalu (kod Bele Palanke) Svrljiški (Nišavski) NOP odred razoružao Nedićevu graničnu stražu, ubivši pri tom 3 graničara.
- 30/31. maj – U s. Setki (kod Ražnja) Ozrenski NOP odred razoružao seosku stražu, spalio opštinsku arhivu i zaplenio 6 pušaka.
- 31. maj – Grupa boraca 3. čete Fruškogorskog NOP odreda prodrla u s. Nove Karlovce (kod Indije), spalila opštinsku arhivu i zaplenila veću količinu kancelarijskog materijala i 400 kg šećera.
- Maj – Otpočeo da izlazi list »Ustanička Sumadija«, organ OK KPJ za Arandelovac. Ovaj list, koji je izlazio do kraja rata, imao je zadatak da objašnjava političku situaciju u zemlji i u svetu i daje informacije o stanju na našem i savezničkim frontovima. On je odigrao važnu ulogu u mobilizaciji naroda za borbu protiv okupatora.
- Stab Jastrebačkog NOP odreda naredio opštinskim upravama na teritoriji Toplice da prestanu služiti neprijatelja, te da obavljaju samo one poslove koji su korisni njihovim opštinama.
- Obnovljen SK KPJ za trnavski srez. Postavljen mu je zadatak da na teritoriji sreza stvori mrežu partijskih organizacija i radi na širenju NOP-a.
- OK KPJ za Srem izdao proglas narodu pozivajući ga da stvara borbeno jedinstvo protiv okupatora i domaćih izdajnika i sabotira mobilizaciju i odlazak na rad u Nemačku.
- U s. Turiji (kod Srbobrana) održana dvodnevna konferencija najistaknutijih predstavnika Partije u Bačkoj: data su uputstva za dalju oružanu borbu i određeni su sekretari pojedinih sreskih komiteta.
- U Zemunu, po odluci SK KPJ za Zemun, jedna mesna udarna grupa likvidirala poznatog provokatora i izdajnika Zukanovića koji je radio u fabrici »Ikarus«.
- U Kos. Mitrovici izvršena provala partijske organizacije, pa je iz grada, rudnika i Zvečana uhapšen 41 član KPJ i SKOJ-a, od kojih su 5 streljani i 28 internirani.
- U Uroševcu formiran ilegalni opštinski NO odbor, koji je vršio funkcije i gradskog NO odbora.
- Oblasni komitet KPJ za Kosovo i Metohiju prebacio se iz Đakovice na Kosovo zbog boljih uslova za rukovođenje.
- U selima Papazu, Starom Selu. Prelezu, Sojevu, Mirašu, Tankosiću, Ramnjanu, Požaranju, Strbcu, Vrbeštici, Jažincu. Sevcu. Gotovuši, Drajkovcima, Gatnji. Starom Kačaniku, Raki, Eljezi, Cerkesu, Sadovini, Nerodimlju, Vići (srez nerodimski) i Donjoj Gušterici, Novom Rujcu, Starom Gracku (srez sitnički) formirani ilegalni MNO odbori.